Beslispunten Europese Unie

Met notitie - Muckelbach (634) A/ 351.88(4)1.075 248607
C/ 351.00/4/:32 25.3.76

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

PLEIN 23 – 'S-GRAVENHAGE – TEL. 614941

MR 26 maart 1976/4d Besproken

A/ MP ME ARCH

AAN:
De Minister-President,
Voorzitter van de Raad
voor Europese Zaken

Dienstonderdeel: D.G.E.S. Datum: 23 maart 1976

Onderwerp: Beslispunten Europese Unie Kenmerk: DGES-73935

Ingevolge hetgeen overeengekomen is in de vergadering van de R.E.Z. van 11 maart 1976, doe ik U bijgaand toekomen een nota met die punten betreffende de problematiek van de Europese Unie, waarover een uitspraak van de R.E.Z. c.q. de Ministerraad wenselijk is voor de vergadering van de Europese Unie van 1 en 2 april a.s.

./.

Spoedshalve zend ik afschrift dezes rechtstreeks aan de leden van de Ministerraad, de leden van de Raad voor Europese Zaken en aan alle Staatssecretarissen toe.

DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,

Vrouwe

VERZOEKE BIJ BEANTWOORDING DATUM, KENMERK EN ONDERWERP TE VERMELDEN

1341-1-74

© NA, 2.03.01 (Arch. AZ/KMP) (Nationaal Archief, Den Haag) inv. nr. 8842
http://resources.huygens.knaw.nl/europeseintegratie/doc/S02798

Beslispunten Europese Unie

A. Punten die reeds door de Ministerraad aanvaard zijn in de brief aan de Kamercommissie. Pro Memorie.

1. De regering stelt zich bij het komende debat over de Europese Unie constructief op en verklaart zich bereid aan een verdieping en versterking van de bestaande EG structuren mede te werken. (blz. 4: 1e alinea)

2. Vooral nu door de economische en daarmee samenhangende sociale moeilijkheden de lidstaten de neiging krijgen terug te grijpen op nationale maatregelen met een protectionistisch karakter kan het oriëntatiepunt van een Unie dienen als middel om de aandacht terug te voeren tot de ontwikkeling van de Gemeenschappen. Het herstel van zo'n vooruitzicht kan ertoe bijdragen aan het hier gesignaleerde gevaar een halt toe te roepen.

   De Unie kan als stimulans dienen voor nieuwe pogingen te komen tot de zo noodzakelijke harmonisatie van het economisch en monetair beleid van de lidstaten - pogingen die zonder een algemeen kader en einddoel minder kans van slagen hebben.

De regering is er zich van bewust dat de ontwikkeling van de Europese Unie geen waardevrije aangelegenheid is. Het ideaal van de Europese eenwording is niet kleurloos noch neutraal. Het ontleent zijn betekenis voor een belangrijk deel aan de mogelijkheden tot verwezenlijking van een politieke keuze. Die politieke keuze moet waar kunnen worden gemaakt. Daartoe is het nodig de waarborgen te scheppen dat geen nationale bevoegdheden en instrumenten, gericht op de besturing van de economische en monetaire ontwikkeling, worden afgebouwd en overgedragen zonder dat op Europees niveau overeenkomstige bevoegdheden en instrumenten tot stand worden gebracht.(blz. 4: 3e, 4e en 5e alinea)

3. Het is van groot belang dat in het kader van de Europese Unie een aantal nieuwe grondslagen en doelstellingen als richtingwijzers worden toegevoegd aan die die thans in de verdragen van Rome en Parijs zijn neergelegd. Voorts is bepalend of een werkelijk democratisch proces in gang gezet kan worden om de Europese Unie te verwezenlijken en of de instellingen van de Gemeenschap de bevoegdheden verkrijgen die dit mogelijk maken. De politieke krachtsverhoudingen zullen dan vervolgens beslissend zijn voor de inhoud en de kleur die het beleid krijgt.(einde blz. 4, begin blz. 5).

4. "De ontwikkeling van de buitenlandse betrekkingen van de Unie is niet mogelijk zonder een parallelle ontwikkeling van het interne gemeenschappelijke beleid; het ene zowel als het andere kant niet verwezenlijkt worden als het gezag en de doelmatigheid van de gemeenschappelijke instellingen niet worden bevestigd. In dat grootse perspectief gezien, hangt alles nauw samen en het is de som van de parallelle vorderingen die de kwalitatieve mutatie oplevert welke met de Europese Unie overeenkomt".

De Regering is het met deze benadering geheel eens. Ook in het rapport Spierenburg wordt gesteld dat een geleidelijke parallelle ontwikkeling van intern en estern beleid nodig is om op die wijze tot een evenwichtig en harmonisch totaalbeleid van de Europese Unie te komen. (blz. 6: 1e en 2e alinea)

5. De regering hecht er zeer aan de doelstelling van de Economische en Monetaire Unie volledig in stand te houden en is bereid daartoe bindende verplichtingen aan te gaan. Essentieel daarbij is dat op Europees niveau adequate bevoegdheden tot stand komen en instrumenten worden geschapen die het voeren van een werkelijk geïntegreerd sociaal, economisch en monetair beleid mogelijk maken. Hoewel er begrip kan worden opgebracht voor het feit dat de heer Tindemans in de huidige constellatie weinig mogelijkheden ziet om de EMU spoedig tot ontwikkeling te brengen meent de regering met het rapport van de Commissie Spierenburg toch dat het perspectief van de EMU zeer duidelijk bepalend dient te zijn voor ons handelen in de tegenwoordige situatie. Dit betekent dat er geen misverstanden over dienen te bestaan dat ook de korte termijn maatregelen er zoveel mogelijk op gericht dienen te zijn, dat met een geleidelijke ontwikkeling van de EMU zo spoedig mogelijk kan worden begonnen.

(einde blz. 6, begin blz. 7)

6. De regering wijst er met nadruk op dat de EMU geen geïsoleerde aangelegenheid is, doch dat de ontwikkeling ervan gepaard dient te gaan met de verbreding van de economische en sociale doelstellingen van de Gemeenschappen. Bovendien geldt hier in het bijzonder, zoals op alle terreinen, de noodzaak van democratisering van de besluitvorming in de Gemeenschappen. De regering onderschrijft dan ook geheel de benadering van de Commissie Spierenburg, die voorziet in een intensivering van het sociale beleid, het milieubeleid en het energiebeleid. Daarnaast meent zij dat de Gemeenschap een industriebeleid tot ontwikkeling dient te brengen.

(blz. 7: 3e alinea)

7. Als toekomstbeeld moet het formeren van twee categorieën lidstaten worden afgewezen. Niettemin gebiedt de realiteit te erkennen dat het bestaan van sterkere en zwakkere lidstaten problemen doet onstaan.

Hoewel het onzeker is of de complicaties van dit voorstel niet zwaarder zullen wegen dan de voordelen, ware de gedachte van een mogelijkheid van differentiatie toch niet geheel uit te sluiten. De gemeenschappelijkheid van de doelstellingen zou steeds behouden moeten blijven, maar het bereiken ervan, zou naar tijd en onderwerp kunnen verschillen. De regering bestudeert deze problematiek nog zorgvuldig en beraadt zich over de mogelijke consequenties. Enige institutionalisering van een "Europa met twee snelheden" wordt door de regering uitdrukkelijk afgewezen. Het eventueel "communautariseren" van het monetaire slangarrangement, moet ook in dit licht worden bezien.

(laatste alinea blz. 7, 1e alinea blz. 8)

8. De Europese Raad heeft een plaats verkregen in het Europese kader die niet meer weg te denken valt. De taak van deze Raad wordt door de regering als tweeërlei gezien: a) beleidsoriënterend en stimulerend b) besluitvorming in bijzondere gevallen.

Het is echter niet gewenst om de Europese Raad in het geheel van de institutionele structuur een zwaardere positie te geven. Met name zal dit schadelijk zijn voor de evenwichtige verhouding tussen de verschillende instellingen, in het bijzonder t.a.v. de posities van de Commissie en van het Europees Parlement. Onverkort dient vastgehouden te worden aan de regel, dat communautaire besluitvorming, ook door de Europese Raad, voldoet aan de terzake geldende verdragsregels, (blz. 8: 4e en 5e alinea).

9. Tegenover de "normale" Raad moet de positie en de invloed van het Parlement en de Commissie versterkt worden. Voor het Parlement zal dit allereerst gezocht moeten worden in een optimaal gebruik van de (beperkte) bevoegdheden die deze instelling bezit, maar ook in een verdere versterking van deze bevoegdheden, met name door een werkelijk medebeslissingsrecht te creëren.

   Naarmate de bevoegdheden van het Parlement toenemen en het overwicht van de Raad afneemt, neemt ook de betekenis van de Commissie toe.

   Van de mogelijkheid tot delegatie aan de Europese Commissie kan ruimer gebruik worden gemaakt.
   (blz. 9: 1e, 2e en 3e alinea)

10. Van groot belang is ook de versterking van het politieke karakter van de Europese Commissie. Daartoe zou allereerst de Voorzitter ervan door de lidstaten kunnen worden aangewezen en zou deze vervolgens inspraak dienen te verkrijgen bij de aanwijzing van de overige leden van de Commissie. Voorts zou het wenselijk zijn dat het optreden van een nieuw aangewezen Commissie afhankelijk wordt gesteld van de goedkeuring door het Europees Parlement. Daartoe zou de nieuw optredende Commissie, op basis van een inventarisatie door de zittende Commissie een beleidsprogramma dienen te presenteren.
    (blz. 9: 4e alinea)

11. Tenslotte is het essentieel voor de waarborging van de rechten van de burgers en de parlementaire democratie dat ervoor wordt gewaakt dat de uitbreiding van de bevoegdheden van de organen van de Europese Unie gepaard gaat met parallelle uitbreiding van de bevoegdheden van het eenmaal rechtstreeks gekozen Europees Parlement. Slechts op die wijze is te voorkomen dat de Europese Unie leidt tot een versterking van de Europese bureaucratie en een verschraling van de nationale democratie. (blz. 9: 5e alinea)

B. Punten genoemd in de brief van minister president Thorn van 11 maart 1976.

1. De rol van de Europese Raad en die van de Algemene Raad (Ministers van BZ) en hun onderlinge relatie.

- zie onder A8 hierboven.
- De Algemene Raad dient een coördinerende taak te vervullen en de zittingen van de Europese Raad voor te bereiden. De Algemene Raad vervult deze functies reeds sinds enige tijd.
- Er bestaat geen principieel bezwaar tegen de suggestie van Tindemans het onderscheid tussen EG Raadsvergaderingen en vergaderingen van de politieke samenwerking op ministerieel niveau te laten vervallen, met behoud van afzonderlijke voorbereidingsprocedures. Gewaakt dient te worden voor uitholling van communautaire procedures.
- Het voorstel bij communautaire aangelegenheden het beroep op het stemmen bij meerderheid tot gewoonte te maken verdient onze krachtige instemming.
  (zie blz. 19 en 20 nota Beoordeling Rapport Tindemans en conclusies in commentaar op rapport Spierenburg VII, B1, B5).

2. De rol van de Europese Commissie

- zie hierboven A 9, A10
- Mede het het oog op de eventuele uitbreiding van de Gemeenschap met nieuwe lidstaten is het gewenst het aantal leden van de Commissie te beperken tot één per lidstaat.
  (commentaar Spierenburg VII, C,3)

3. De rol en de bevoegdheden van het Europees Parlement

- zie hierboven A 9 en A 11.
- Tindemans stelt voor het Europees Parlement het recht van initiatief te verlenen.

Dit lijkt een weinig doordacht voorstel. Weliswaar spreekt het - met name door de vergelijking met de nationale situatie - op het eerste gezicht aan, maar men zou dan voorbijgaan aan het feit dat een recht van initiatief alleen zinvol is in relatie tot een (mede-) wetgevende bevoegdheid. Aangezien het rapport nalaat t.a.v. het laatstgenoemde punt voorstellen te doen, wordt de indruk gewekt alsof het initiatiefrecht als subsituut voor de (mede-) wetgevende bevoegdheid zou kunnen dienen, hetgeen uit de aard der zaak niet het geval kan zijn. De voorgestelde vorm van het initiatiefrecht, nl. het zenden van resoluties aan de Raad, komt weinig zinvol voor, terwijl bovendien verwarring mogelijk is met het bestaande exclusieve recht van de Commissie om op grond van de Verdragen voorstellen aan de Raad voor te leggen.

(Beoordeling rapport Tindemans blz. 18)

- Ingestemd kan worden met het voorstel het Parlement in de gelegenheid te stellen te beraadslagen over alle aangelegenheden die tot de Unie behoren, maar niet onder de bestaande verdragen vallen. (Beoordeling rapport Tindemans blz. 18)
- Dit is ook het geval met het voorstel het Parlement eens per jaar een algemeen debat te laten houden over de toestand van de Unie en de werking van de instellingen, in aanwezigheid van de Voorzitter van de Europese Raad en politieke leiders uit de nationale volksvertegenwoordigingen.
  (Beoordeling rapport Tindemans blz. 19)
- De bestaande contactprocedures tussen Raad en Parlement kunnen ruimer en intensiever gebruikt worden.
  (Commentaar op rapport Spierenburg VII,B,4)

- Het Parlement zal in de toekomst aanvullende bevoegdheden moeten verkrijgen, zoals het recht van amendement.
op termijn Tevens moet voor het Parlement de mogelijkheid worden geopend om tegen individuele Commissarissen een motie van wantrouwen uit te spreken. (ibidem VII.D.1)

4. De ontwikkeling van de Economische en Monetaire Unie (E.M.U.)

a. Doelstellingen

- zie hierboven onder A5, A6 en A7.
- zie ook §4 (blz. 11 e.v.) Beoordeling van rapport Tindemans.

b. Overgangsfase

— Teneinde de samenwerking op het gebied van de economische politiek meer inhoud te geven, zouden in de Gemeenschap serieuze landenexamens opgezet dienen te worden, die resulteren in landenrapporten die ook aan het Europees Parlement worden uitgebracht.

— De aanbevelingen voor het begrotingsbeleid van de Lid-Staten dienen qua timing en inhoud zodanig aangepast te worden dat ze effectiever zullen zijn. Op dit gebied zou met name de Commissie ruimere bevoegdheden moeten verkrijgen.

— Het afschaffen van de unanimiteit bij het opstellen van de richtlijnen voor het te voeren economisch beleid is zeer gewenst. Vermoedelijk zal dit echter niet op korte termijn verwezenlijkt kunnen worden.

— Op langere termijn zal men een systeem met sancties moeten tot stand brengen. In de naaste toekomst lijkt dit echter niet mogelijk.

— Door een groter deel van de belastingontvangsten via de Gemeenschapsbegroting te leiden, gecombineerd met de bevoegdheid voor de Gemeenschap tot vertraagde of versnelde terugleiding naar de Lid-Staten, wordt het mogelijk communautaire invloed op de conjunctuurpolitieke werking van de nationale begrotingen uit te oefenen. Het is dan wel noodzakelijk dat gelijktijdig gemeenschappelijke procedures worden ontwikkeld voor het beroep door de nationale overheden op de kapitaal- en geldmarkt (inclusief het rechtstreekse beroep op de centrale banken). Dit heeft nogal vergaande politieke implicaties, zodat men zorgvuldig dient te bepalen op welk tijdstip in de opbouw van de muntunie hiertoe kan worden overgegaan.

— Op kortere termijn zou een onderzoek naar de invoering van een communautaire wiebeltax kunnen worden ingesteld.

— Het is van belang spoedig tot onderling consistente middellange termijndoelstellingen te komen.

c. <u>Communautarisering van de "slang"</u>

Zie §4, blz. 13a en 14 van Beoordeling rapport Tindemans.

5. <u>Verlenging Voorzitterschap tot periode van een jaar</u>

Dit voorstel verdient geen Nederlandse steun. Een Voorzitterschap van een jaar zou een te grote last leggen, met name op de kleinere landen; ook zou het te lang duren voordat een land weer aan de beurt is om deze functie te vervullen. Bovendien zou een minder bekwame voorzitter welzeer lang een negatief effect kunnen veroorzaken.
(Beoordeling rapport Tindemans blz.20,21).

— Wel kan de slagvaardigheid van de Gemeenschap worden bevorderd door de voorzitter van de Raad binnen het mandaat ruimere marges te geven. Voorzover speciale opdrachten aan personen of lidstaten worden verleend dienen deze in ieder geval niet de vertegenwoordiging te betreffen die thans door de Europese Commissie of de voorzitter van de Raad worden vervuld.
(Commentaar rapport Spierenburg VII B3)

6. Beslissing bevoegdheid voor het Comité van Permanente Vertegenwoordigers inzake "A"-punten.
Gezien het geringe praktische effect en de juridische complicaties komt dit voorstel niet aanvaardbaar voor.

7. Procedure van behandeling
Minister Thorn stelt volgende punten voor:
(zie Annex B van zijn brief)

1) De verdere behandeling van het rapport Tindemans en de daarover te nemen beslissingen blijven aan de Europese Raad voorbehouden.

   De ministers van Buitenlandse Zaken in hun kwaliteit van leden van de Europese Raad behandelen dit onderwerp iedere keer dat zij elkaar ontmoeten.

2) Zij worden bijgestaan door een werkgroep van "Coördinatoren" (personnes de confiance de rang élevé) 1 per lidstaat en 1 vertegenwoordiger van de Commissie.
   Deze groep heeft een ad hoc karakter en is alleen bestemd om het dossier Europese Unie te behandelen.

3) De Minister van BZ kan zich doen vergezellen door een ambtgenoot, wanneer de te behandelen onderwerpen dit nodig maken. De coördinator kan zich in overeenkomstige gevallen doen vergezellen van een deskundige.

4) De voorzitter van de "coördinatoren" brengt verslag uit aan de Ministers van BZ, waarbij hij de geschilpunten kan uiteenzetten en voorstellen mag doen om tot een oplossing te komen.

5) Minister Tindemans mag te allen tijde uitleg en toelichting geven, wanneer hij dit nuttig oordeelt of wanneer gevraagd.

Dit voorstel lijkt acceptabel. Het is wel vereist dat de Commissie in alle fases van het overleg deelneemt (zie punt 1).

8. <u>Overige voorstellen uit de rapporten Tindemans en Spierenburg</u>

In het licht van de resultaten van de Europese Raad van 1 en 2 april zullen aan die onderwerpen uit de rapporten Tindemans en Spierenburg, die niet aan de orde zijn gekomen spoedig een of meer vergaderingen van de R.E.Z. dienen te worden gewijd, teneinde het regeringsstandpunt met betrekking tot de Europese Unie te voltooien.

Hierbij kan onder meer gedacht worden aan het milieubeleid, het sociale beleid, het industriebeleid. Tevens zal de discussie over de parallelle munt mettertijd moeten worden afgerond.